

INHOUD

Strafrechtelijke opdrachten	5
Informatieopdracht	5
Begeleidingsopdracht	5
Bemiddeling in strafzaken	6
Vrijheid onder voorwaarden	6
Probatie	7
Werkstraf	8
Penitentiair verlof	8
Elektronisch toezicht	9
Beperkte detentie	10
Voorlopige invrijheidstelling	10
Voorwaardelijke invrijheidstelling	11
Terbeschikkingstelling van de regering	12
Invrijheidstelling op proef	13
Burgerrechtelijke opdrachten	14
Slachtofferonthaal	15
Eerstelijnswerking	16
Een justitiehuis in uw buurt?	17
Nederlandstalige justitiehuizen	17
Frans- of Duitstalige justitiehuizen	18

Foto's:

Jan Heuker
© iStockphoto.com

Er zijn 28 justitiehuisen in België, dat wil zeggen één per gerechtelijk arrondissement. Er is wel een uitzondering voor Brussel, dat er twee telt (één Nederlandstalig en één Franstalig justitiehuis).

*De justitieassistenten voeren de opdrachten van de justitiehuisen uit. Die opdrachten zijn ingedeeld in vier categorieën: **strafrechtelijke opdrachten, burgerrechtelijke opdrachten, slachtofferonthaal** en **eerstelijnswerking**.*

De justitiehuisen zorgen voor de opvolging van daders op verzoek van de gerechtelijke of administratieve overheden, met het oog op het voorkomen van recidive. Zij bezorgen deze overheden de informatie die zij nodig hebben om een beslissing te kunnen nemen.

De justitiehuisen zorgen ook voor informatie aan en bijstand van de slachtoffers van strafbare feiten. Daarnaast informeren ze de personen die vragen hebben over aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de justitiehuisen behoren.

Strafrechtelijke opdrachten

Informatieopdracht

Op verzoek van de gerechtelijke of administratieve overheden voert de justitieassistent maatschappelijke onderzoeken of beknopte voorlichtingsrapporten uit.

Een maatschappelijke enquête is een rapport waarin de justitieassistent samen met de justitiabele en/of zijn opvangmilieu de feiten in hun sociale context plaatst om een geïndividualiseerde maatregel voor te stellen die gericht is op de toekomst en herstel. De bedoeling daarvan is relevante informatie te verzamelen en een advies te formuleren op basis waarvan de overheid een passende beslissing kan nemen met betrekking tot een straf, een maatregel of een strafuitvoeringsmodaliteit.

Een beknopt voorlichtingsrapport is een rapport waarin de justitieassistent de overheid een antwoord geeft op een specifieke vraag om haar te helpen bij het nemen van een beslissing.

Begeleidingsopdracht

Op verzoek van de gerechtelijke of administratieve overheden zorgt de justitieassistent gedurende een bepaalde termijn voor de opvolging van de justitiabelen onderworpen aan een straf, een maatregel of een strafuitvoeringsmodaliteit.

Tijdens regelmatige gesprekken helpt de justitieassistent de justitiabele de voorwaarden na te leven die hem door de overheid zijn opgelegd. De justitieassistent ziet ook toe op de naleving van deze voorwaarden. Hij brengt regelmatig verslag uit bij de overheid over het verloop van de begeleiding en de naleving van de voorwaarden.

Bemiddeling in strafzaken

Als het lijkt dat de feiten niet met een gevangenisstraf van meer dan twee jaar moeten worden bestraft, kan de procureur des Konings een bemiddeling in strafzaken voorstellen.

Deze maatregel heeft tot doel materiële en/of morele schade te herstellen via een overeenkomst tussen dader en slachtoffer. De procureur des Konings kan aan de dader nog bijkomende voorwaarden opleggen (opleiding, dienstverlening, medische behandeling, therapie, enz.). De justitieassistent voert de bemiddeling uit en ziet toe op de uitvoering van de eventuele opgelegde voorwaarden.

Als de dader en het slachtoffer een overeenkomst bereiken over het herstel van de schade en/of als de dader de eventueel door de procureur des Konings opgelegde voorwaarden uitvoert, vervalt de strafvordering (dat betekent dat de zaak niet meer voor de strafrechtbank kan worden gebracht).

Vrijheid onder voorwaarden

Als de feiten kunnen leiden tot een gevangenisstraf van een jaar of meer, kan de gerechtelijke overheid in de in de wet omschreven gevallen beslissen om de justitiabele in voorlopige hechtenis te plaatsen. Niettemin beschikt de overheid over een alternatief: de justitiabele onder voorwaarden in vrijheid stellen. Die maatregel geldt voor een periode van drie maanden en kan uiterlijk worden verlengd tot de uitspraak van het vonnis.

De gerechtelijke overheid kan een justitieassistent vragen om een maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsverslag uit te voeren dat als hulpmiddel kan dienen bij de beslissing.

Zodra de maatregel is opgelegd, zorgt de justitieassistent voor de begeleiding van de justitiabele. De justitieassistent brengt regelmatig verslag uit bij de overheid over het verloop van de maatregel.

Probatie

Wanneer de feiten niet moeten worden bestraft met een gevangenisstraf van vijf jaar of meer kan de de rechter de justitiabele probatieopschorting of probatieuitstel toekennen.

In geval van probatieopschorting spreekt de rechter geen straf uit als de justitiabele tijdens een proeftermijn (van één tot vijf jaar) bepaalde voorwaarden naleeft.

In geval van probatieuitstel spreekt de rechter een straf uit, maar de justitiabele moet die niet uitvoeren als hij tijdens een proeftermijn (van één tot vijf jaar) bepaalde voorwaarden naleeft.

Vóór het vonnis kan de gerechtelijke overheid een justitieassistent vragen om een maatschappelijke enquête of beknopt voorlichtingsverslag uit te voeren.

De justitieassistent zorgt voor de begeleiding van de justitiabele en brengt verslag uit bij de probatiecommissie, de instantie die de naleving van de voorwaarden controleert.

Werkstraf

Behalve voor sommige soorten misdrijven kan de rechter de justitiabele veroordelen tot een werkstraf, op voorwaarde dat deze laatste hiermee instemt.

Vooraleer de gerechtelijke overheid een beslissing neemt, kan zij aan de justitieassistent een maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsverslag vragen om onder meer de haalbaarheid van deze straf te onderzoeken.

De werkstraf bestaat erin 20 tot 300 uur (of tot 600 uur in geval van recidive) te presteren ten behoeve van de samenleving. De veroordeelde voert de werkstraf kosteloos uit tijdens zijn vrije tijd, rekening houdend met zijn eventuele school- of beroepsactiviteiten.

De justitieassistent zorgt voor de uitvoering en de opvolging van de werkstraf. Hij ziet erop toe dat de justitiabele zijn prestatie uitvoert onder de bepaalde voorwaarden. Hij informeert de probatiecommissie, die verantwoordelijk is voor het toezicht op de uitvoering van de werkstraf.

Penitentiair verlof

Het penitentiair verlof biedt de justitiabele de mogelijkheid om per kwartaal de gevangenis driemaal gedurende 36 uur te verlaten om zijn familiale, affectieve en sociale banden te behouden en te bevorderen en/of zijn maatschappelijke re-integratie voor te bereiden.

Vooraleer de overheid met dit verlof instemt, kan zij aan de justitieassistent een maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsverslag vragen. In dat geval ontmoet de justitieassistent het opvangmilieu waarin de justitiabele zijn penitentiair verlof zal doorbrengen.

Elektronisch toezicht

Elektronisch toezicht biedt de justitiabele die tot een gevangenisstraf is veroordeeld de mogelijkheid om een gedeelte van die straf in zijn woonplaats uit te voeren. Momenteel gebeurt het toezicht op de naleving van deze maatregel vooral via elektronische middelen: de justitiabele krijgt een enkelband om en in zijn woonplaats wordt een bewakingsbox geplaatst.

Vooraleer deze maatregel wordt toegekend, voert een justitieassistent een maatschappelijke enquête uit om er zeker van te zijn dat de personen met wie de justitiabele samenwoont daarmee instemmen.

De justitieassistent zorgt voor de begeleiding van de justitiabele. Zij stellen samen een maandelijks uurrooster op waarin rekening wordt gehouden met de door de overheid opgelegde voorwaarden.

De controle van het komen en gaan van de justitiabele wordt op basis van dit uurrooster uitgevoerd door het Nationaal Centrum voor Elektronisch Toezicht (NCET). In geval van problemen met de naleving van het uurrooster neemt het NCET telefonisch contact op met de justitiabele en brengt het de justitieassistent op de hoogte.

Tijdens de begeleiding brengt de justitieassistent regelmatig verslag uit bij de overheid over het verloop van het elektronisch toezicht.

Beperkte detentie

Beperkte detentie biedt de justitiabele de mogelijkheid om de gevangenis regelmatig te verlaten gedurende maximum twaalf uur per dag. De beperkte detentie wordt aan de justitiabele toegekend wanneer professionele, opleidings- of familiale belangen zijn aanwezigheid buiten de gevangenis vereisen.

Als de justitiabele een beperkte detentie vraagt om zijn familiale belangen te verdedigen, kan de overheid een maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsverslag vragen. In dat geval ontmoet de justitieassistent de betrokken familieleden.

De justitieassistent zorgt voor de begeleiding van de justitiabele en de opvolging van de beperkte detentie. Hij organiseert gesprekken en brengt verslag uit bij de overheid. Samen met de justitiabele stelt hij ook een uurrooster op.

De directeur van de gevangenis waakt erover dat de justitiabele de gevangenis verlaat en naar de gevangenis terugkeert binnen de termijnen vastgesteld in zijn uurrooster. Als er zich een probleem voordoet, brengt hij daarvan verslag uit bij de overheid.

Voorlopige invrijheidstelling

Een justitiabele die veroordeeld is tot een gevangenisstraf waarvan het uit te voeren deel drie jaar of minder bedraagt, kan in bepaalde gevallen een voorlopige invrijheidstelling krijgen.

Als er aan de voorlopige invrijheidstelling voorwaarden gekoppeld zijn, zorgt de justitieassistent voor de begeleiding van de justitiabele. Tijdens de proeftermijn brengt de justitieassistent verslag uit bij de overheid (directie Detentiebeheer van de FOD Justitie).

Voorwaardelijke invrijheidstelling

Een persoon die veroordeeld is tot een gevangenisstraf waarvan het uit te voeren deel drie jaar of meer bedraagt, kan een voorwaardelijke invrijheidstelling aanvragen nadat hij 1/3 van zijn straf heeft uitgezeten, of 2/3 van zijn straf in geval van recidive.

Zodra aan deze tijdsvoorwaarden is voldaan en de justitiabele een aanvraag tot voorwaardelijke invrijheidstelling heeft ingediend, moet de gevangenisdirecteur een advies uitbrengen. Daartoe kan hij aan een justitieassistent vragen om een maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsverslag uit te voeren bij het toekomstige opvangmilieu van de justitiabele.

Daarna wordt de aanvraag van de justitiabele door de strafuitvoeringsrechtbank onderzocht. Als die hem de invrijheidstelling toekent, bepaalt hij ook de voorwaarden die de justitiabele tijdens de proeftermijn moet naleven.

De justitieassistent zorgt voor de begeleiding van de justitiabele. Hij brengt regelmatig verslag uit bij de strafuitvoeringsrechtbank over het verloop van de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Terbeschikkingstelling van de regering

In bepaalde bij wet bepaalde gevallen kan de gerechtelijke overheid beslissen om de justitiabele een terbeschikkingstelling van de regering op te leggen. Die maatregel wordt toegevoegd aan de gevangenisstraf, maar wordt pas na het verstrijken van de straf uitgevoerd. Zij kan voor een termijn van 5 tot 20 jaar worden opgelegd, afhankelijk van de situatie van de veroordeelde.

De justitiabele die ter beschikking van de regering is gesteld, wordt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie geplaatst. De minister van Justitie beslist of de justitiabele opgesloten blijft of wordt vrijgelaten op proef. Als de justitiabele onder voorwaarden wordt vrijgelaten, zorgt de justitieassistent voor de begeleiding.

Invrijheidstelling op proef

Internering heeft betrekking op justitiabelen met een geestesstoornis die een misdaad of een wanbedrijf hebben gepleegd. De gerechtelijke overheid kan deze maatregel voor onbepaalde duur opleggen. De bedoeling ervan is de bescherming van de maatschappij te waarborgen en de justitiabele de nodige zorgen te geven.

De commissie tot bescherming van de maatschappij bepaalt de voorwaarden van de internering. Zij kan bijvoorbeeld beslissen om de justitiabele te interneren in een inrichting tot bescherming van de maatschappij of een psychiatrisch ziekenhuis.

Wanneer de geestestoestand van de justitiabele voldoende is verbeterd en de voorwaarden van zijn sociale re-integratie vervuld zijn, kan de commissie beslissen hem op proef of zelfs definitief in vrijheid te stellen.

Om een beslissing te nemen kan de commissie aan de justitieassistent vragen om een maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsverslag uit te voeren bij het toekomstige opvangmilieu van de justitiabele.

Bij een invrijheidstelling op proef legt de commissie voorwaarden op aan de justitiabele. De justitieassistent zorgt voor de begeleiding.

Burgerrechtelijke opdrachten

In het kader van een burgerrechtelijke procedure kan de gerechtelijke overheid het justitiehuis vragen een burgerrechtelijke sociale studie uit te voeren.

De meeste van de burgerrechtelijke opdrachten gaan over de regeling van het ouderlijk gezag, de huisvesting van de kinderen en het recht op persoonlijk contact in het kader van scheiding of echtscheiding van de ouders. Maar zij kunnen ook plaatsvinden in het kader van bijvoorbeeld een huwelijk tussen minderjarigen of een adoptieprocedure.

Wanneer een overheid een sociale studie heeft aangevraagd, wordt zij door de justitieassistent op de hoogte gebracht van de familiale dynamiek en de huidige leefsituatie van de partijen en de kinderen.

Slachtofferonthaal

De justitieassistent slachtofferonthaal kan, met toestemming van de magistraat, de slachtoffers en hun na(ast)bestaanden specifieke informatie geven over hun dossier en dit tijdens de hele gerechtelijke procedure (vanaf de klachtneerlegging tot de strafuitvoering).

Hij kan bijvoorbeeld uitleg geven over hun rechten, de verschillende fasen van de procedure en de beslissingen die in hun dossier werden genomen. De justitieassistent kan hen ook informeren over de verschillende uitvoeringsmodaliteiten van de gevangenisstraf die de dader van de feiten kan genieten en over de rechten waarover de slachtoffers en hun na(ast)bestaanden in dat geval beschikken.

De justitieassistent kan hun ook bijstand en ondersteuning bieden op verschillende momenten tijdens de gerechtelijke procedure, zoals bijvoorbeeld bij de inzage van het dossier, tijdens de zitting en bij de teruggave van de overtuigingsstukken.

Indien nodig kan de justitieassistent de slachtoffers en hun na(ast)bestaanden doorverwijzen naar andere gespecialiseerde diensten (bijvoorbeeld voor psychosociale hulp of een juridisch advies).

Ten slotte kan de justitieassistent op een meer structureel niveau optreden door de problemen te signaleren waarmee de slachtoffers en hun na(ast)bestaanden worden geconfronteerd in hun contacten met de gerechtelijke overheid, en door de gerechtelijke actoren bewust te maken van de specifieke noden en rechten van slachtoffers.

Eerstelijnswerking

De justitieassistent van de eerstelijnswerking onthaalt en informeert de burger met vragen of moeilijkheden in verband met domeinen waarvoor de justitiehuizen bevoegd zijn.

Hij helpt de burger zijn vraag te verduidelijken en informeert hem over de verschillende mogelijkheden waarover hij beschikt. De justitieassistent geeft geen juridisch advies. Indien nodig kan hij de burger doorverwijzen naar de juiste gespecialiseerde diensten.

Eerstelijnswerking is kosteloos en verloopt anoniem.

Een justitiehuis in uw buurt?

Nederlandstalige justitiehuizen

ANTWERPEN

Kipdorp 44-46
2000 Antwerpen
T 03 206 96 20 F 03 206 96 30
justitiehuis.antwerpen@just.fgov.be

BRUGGE

Predikherenrei 3
8000 Brugge
T 050 44 24 10 F 050 44 24 24
justitiehuis.brugge@just.fgov.be

BRUSSEL

Regentschapsstraat 61 - 63
1000 Brussel
T 02 557 76 11 F 02 557 76 44
justitiehuis.brussel@just.fgov.be

DENDERMONDE

Zwarte Zustersstraat 8
9200 Dendermonde
T 052 25 33 00 F 052 25 05 31
justitiehuis.dendermonde@just.fgov.be

GENT

Cataloniëstraat 6-9
9000 Gent
T 09 269 62 20 F 09 269 62 55
justitiehuis.gent@just.fgov.be

HASSELT

Maagdendries 3
3500 Hasselt
T 011 29 50 40 F 011 29 50 56
justitiehuis.hasselt@just.fgov.be

IEPER

R. Colaertplein 31
8900 Ieper
T 057 22 71 70 F 057 21 57 62
justitiehuis.ieper@just.fgov.be

KORTRIJK

Burgemeester Nolfstraat 51
8500 Kortrijk
T 056 26 06 31 F 056 26 06 39
justitiehuis.kortrijk@just.fgov.be

LEUVEN

Bondgenotenlaan 116 bus 3
3000 Leuven
T 016 30 14 50 F 016 30 14 55
justitiehuis.leuven@just.fgov.be

MECHELEN

Schoolstraat 9
2800 Mechelen
T 015 43 36 11 F 015 43 20 46
justitiehuis.mechelen@just.fgov.be

OUDENAARDE

Lappersfort 1
9700 Oudenaarde
T 055 31 21 44 F 055 30 11 20
justitiehuis.oudenaarde@just.fgov.be

TONGEREN

Kielenstraat 24
3700 Tongeren
T 012 39 96 66 F 012 39 96 67
justitiehuis.tongeren@just.fgov.be

TURNHOUT

Merodecenter 1
2300 Turnhout
T 014 47 13 40 F 014 47 13 41
justitiehuis.turnhout@just.fgov.be

VEURNE

leperssteenweg 87
8630 Veurne
T 058 33 23 50 F 058 33 23 51
justitiehuis.veurne@just.fgov.be

Frans- of Duitstalige justitiehuizen

ARLON

Avenue de la Gare 59
6700 Arlon
T 063 42 02 80 F 063 42 02 87
maisondejustice.arlon@just.fgov.be

BRUXELLES

Rue de la Régence 61-63
1000 Bruxelles
T 02 557 79 11 F 02 557 79 99
maisondejustice.bruxelles@just.fgov.be

CHARLEROI

Rue Basslé 23-25
6000 Charleroi
T 071 23 04 20 F 071 23 04 78
maisondejustice.charleroi@just.fgov.be

DINANT

Rue de Maibes 5
5500 Dinant
T 082 21 38 01 F 082 22 46 70
maisondejustice.dinant@just.fgov.be

EUPEN

Aachener Straße 62
4700 Eupen
T 087 59 46 00 F 087 59 46 01
justizhaus.eupen@just.fgov.be

HUY

Chée de Liège 76
4500 Huy
T 085 27 82 20 F 085 27 82 21
maisondejustice.huy@just.fgov.be

LIÈGE

Bd de la Sauvenière 32, boîte 11
4000 Liège
T 04 232 41 11 F 04 221 10 22
maisondejustice.liege@just.fgov.be

MARCHE-EN-FAMENNE

Allée du Monument 2
6900 Marche-En-Famenne
T 084 31 00 41 F 084 31 00 59
maisondejustice.marche-en-famenne@just.fgov.be

MONS

Chaussée de Binche 101
7000 Mons
T 065 39 50 22 F 065 39 50 54
maisondejustice.mons@just.fgov.be

NAMUR

Boulevard Frère-Orban 5
5000 Namur
T 081 24 09 10 F 081 24 09 47
maisondejustice.namur@just.fgov.be

NEUFCHÂTEAU

Rue Saint-Roch 8
6840 Neufchâteau
T 061 27 51 70 F 061 27 51 79
maisondejustice.neufchateau@just.fgov.be

NIVELLES

Rue des Frères Grislein 21
1400 Nivelles
T 067 88 27 60 F 067 88 27 99
maisondejustice.nivelles@just.fgov.be

TOURNAI

Place Reine Astrid 7
7500 Tournai
T 069 25 31 10 F 069 25 31 11
maisondejustice.tournai@just.fgov.be

VERVIERS

Rue Saint Remacle 22
4800 Verviers
T 087 32 44 61 F 087 32 44 55
maisondejustice.verviers@just.fgov.be

Dienst Communicatie
Waterloolaan 115
1000 Brussel
Tel.: 02 542 65 11
www.justitie.belgium.be